

Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austriackiego.**Część CI.**

Wydana i rozesłana

w wydaniu wyłącznie niemieckiem: 3. Lipca 1850, w wydaniu mniejszem dwujęzycznym:
7. Października 1850.**309.****Cesarskie rozporządzenie z dnia 27 Czerwca 1850,**

obowiązujące dla wszystkich krajów koronnych Monarchii,

którem się wydaje prowizoryczna ustawa o nauczaniu prywatnem, i z dotem jej
obwieszczenia w wykonanie wprowadza.

„Zatwierdzam przedłożoną Mi przez Mego ministra wyznań i oświecenia, w porozumieniu z Moją Radą ministrów, tymczasową ustawę o nauczaniu prywatnem.“

Schönbrunn 27. Czerwca 1850.

Franciszek Józef m. p.

Thun m. p.

Załączenie do Nru 309.

Prowizoryczna ustawa o nauczaniu prywatnem.

§. 1.

Wykład przedmiotów naukowych, dla gimnazyów i szkół realnych przeznaczonych, może na przyszłość także i w zakładach naukowych prywatnych być udzielanym.

§. 2.

Każdy taki zakład naukowy musi mieć przełożonego, bezpośrednio nim kierującego, i odpowiedzialnego władzom rządowym za stan zakładu.

Przełożony musi być

1. obywatelem państwa austriackiego;
2. pod moralnym i politycznym względem, nieskazitelnym; a
3. pod względem naukowym, winien się z takiego wykazać uzdolnienia, jakiego się po nauczycielu szkoły rządowej tego samego rodzaju wymaga.

Nauczyciele muszą także austriackimi być obywatelami, i pod moralnym i politycznym względem nieskazitelnymi.

Od warunku obywatelstwa państwa austriackiego, może władza szkolna krajowa w przypadkach szczególnego uwzględnienia godnych, dyspensy udzielać.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

Cl. Stuck.

Angegeben und versendet in der deutschen **Allein-Ausgabe** am 3. August 1850,
in der gegenwärtigen **Doppel-Ausgabe** am 7. October 1850.

309.

Kaiserliche Verordnung vom 27. Juni 1850.

wirksam für sämmtliche Kronländer der Monarchie,

wodurch ein **provisorisches Gesetz über den Privatunterricht** erlassen und vom Tage seiner Kundmachung angefangen in **Wirksamkeit** gesetzt wird.

„Ich genehmige das von Meinem Minister des Cultus und Unterrichts im Einvernehmen mit Meinem Ministerrathe Mir vorgelegte **provisorische Gesetz über den Privatunterricht.**“

Schönbrunn am 27. Juni 1850.

Franz Joseph m. p.**Thun m. p.**

Beilage zu Nr. 309.

Provisorisches Gesetz über den Privatunterricht.

§. 1.

Der Unterricht in den Lehrgegenständen der Gymnasien und Realschulen kann künftig auch in **Privatlehranstalten** ertheilt werden.

§. 2.

Jede solche Lehranstalt muss einen Vorstand haben, welcher die unmittelbare Leitung derselben besorgt, und den Regierungsbehörden gegenüber die Verantwortlichkeit für den Zustand der Anstalt trägt.

§. 3.

Der Vorstand muss

1. österreichischer Staatsbürger;
2. in moralischer und politischer Beziehung unbescholten seyn, und
3. in wissenschaftlicher Beziehung diejenige Befähigung nachweisen, welche von einem Lehrer an einer gleichartigen Staatsschule gefordert wird.

Die Lehrer müssen ebenfalls österreichische Staatsbürger und in moralischer und politischer Beziehung unbescholten seyn.

Von der Bedingung der österreichischen Staatsbürgerschaft kann in besonders rücksichtswürdigen Fällen die Landesschulbehörde dispensiren.

§. 4.

Te prywatne zakłady są dwojakiego rodzaju: albo służy im prawo prowadzenia nazwy gimnazjum, lub szkoły realnej; albo nie są do tego uprawnione.

§. 5.

Aby prywatny zakład naukowy, mógł nosić nazwę gimnazjum lub szkoły realnej, potrzeba:

1. aby jego urządzenie w istotnych punktach odpowiadało urządzeniu zakładów rządowych tegoż imienia, tak co do planu nauk, jak co do środków naukowych;
2. aby wszyscy nauczyciele wykazali się z uzdolnienia naukowego dla rządowych zakładów tegoż rodzaju wymaganego.

§. 6.

Do otworzenia zakładu prywatnego, nazwę gimnazjum lub szkoły realnej noszącego, potrzebne jest zezwolenie ministerstwa wyznań i oświecenia. Zezwolenie takowe wymaga wprzód udowodnienia, że warunki, w §§. 2, 3. i 5. przepisane, są dopełnione, i że środki utrzymania zakładu, na pewną liczbę lat, przynajmniej w wysokim stopniu prawdopodobieństwa, są upewnione.

§. 7.

O zmianach w urządzeniu i nauczycielskim personalu takiego zakładu, należy każdą razą krajowej władzy szkolnej donieść; ministerjum może każdego czasu, z powodu braku prawem przepisanych własności, zakładowi takowemu odebrać nazwę gimnazjum lub szkoły realnej.

§. 8.

Zakład naukowy prywatny, udzielający wprawdzie naukę w przedmiotach naukowych dla gimnazjum, albo w takowych dla szkoły realnej przeznaczonych, ale nie ubiegający się o nazwę gimnazjum lub szkoły realnej, nie jest w urządzeniu swoim obowiązany stosować się do urządzenia tegoż rodzaju szkół rządowych.

§. 9.

Do otworzenia takiego zakładu, wymaga się poprzednio, aby:

1. przynajmniej w trzy miesiące naprzód uczyniono o tem doniesienie namiestnikowi kraju koronnego (we Węgrzech obecnie ministeryalnemu komisarzowi dystryktu wojskowego), w którym zakład istnieć ma;
2. oznaczono miejsce zakładu;
3. przedłożono program określający cel i urządzenie zakładu; i
4. wykazano się z dopełnienia postanowień w §§. 2. i 3. zawartych.

§. 10.

Rząd może zabronić otworzenia zakładu dla braku warunków §§. 2. i 3. objętych. Jeżeli nie ma powodu do zabronienia, tedy pojedynczo tylko otworzenie do wiadomości przyjmuje.

§. 11.

Rząd też przeto żadnej nie bierze na się ręką co do naukowych albo pedagogicznych działań takowych prywatnych zakładów, pozostawia się raczej zupełnie tym,

§. 4.

Diese Privatanstalten sind von zweierlei Art: sie sind entweder berechtigt, den Namen eines Gymnasiums oder einer Realschule zu führen, oder sie sind hierzu nicht berechtigt.

§. 5.

Damit eine Privatanstalt den Namen eines Gymnasiums oder einer Realschule führen dürfe, muss:

1. ihre Einrichtung der Einrichtung der gleichnamigen Staatsanstalten in Bezug auf Lehrplan und Lehrmittel in den wesentlichen Punkten entsprechen;
2. sämtliche Lehrer müssen die für Staatsanstalten dieser Art geforderte wissenschaftliche Befähigung nachgewiesen haben.

§. 6.

Zur Eröffnung einer den Namen Gymnasium oder Realschule führenden Privatanstalt ist die Genehmigung des Ministeriums des Cultus und Unterrichts nothwendig. Diese Genehmigung setzt die Nachweisung voraus, dass die in den §§. 2, 3 und 5 gestellten Bedingungen erfüllt sind, und dass die Subsistenzmittel der Anstalt für eine Reihe von Jahren wenigstens mit einem hohen Grade von Wahrscheinlichkeit gedeckt sind.

§. 7.

Veränderungen in der Einrichtung und im Lehrpersonale einer solchen Anstalt sind jedesmal der Landesschulbehörde anzuzeigen; das Ministerium kann der Anstalt wegen Mangel der gesetzlichen Eigenschaften den Namen eines Gymnasiums oder einer Realschule zu jeder Zeit wieder entziehen.

§. 8.

Eine Privatanstalt, welche zwar in den Lehrgegenständen des Gymnasiums oder in denen der Realschule Unterricht erteilt, ohne aber auf den Namen eines Gymnasiums oder einer Realschule Anspruch zu machen, ist in ihrer Einrichtung an die Einrichtung der gleichnamigen Staatsschulen nicht gebunden.

§. 9.

Die Eröffnung einer solchen Anstalt setzt voraus, dass:

1. mindestens drei Monate zuvor die Anzeige davon an den Statthalter des Kronlandes (in Ungarn demulen an den Ministerial-Commissär des Militär-Districtes), in welchem die Anstalt bestehen soll, gemacht;
2. der Ort der Anstalt bezeichnet;
3. ein Programm, welches den Zweck und die Einrichtung der Anstalt ausspricht, vorgelegt; und
4. die Nachweisung geliefert werde, dass die Bestimmungen der §§. 2 und 3 erfüllt sind.

§. 10.

Die Regierung kann die Eröffnung wegen Mangel der §§. 2 und 3 gestellten Bedingungen untersagen. Ist ein Grund zur Untersagung nicht vorhanden, so nimmt sie die Eröffnung einfach zur Kenntniss.

§. 11.

Die Regierung übernimmt daher auch keinerlei Bürgschaft für die wissenschaftlichen oder pädagogischen Leistungen solcher Privatanstalten, es bleibt vielmehr ganz denjenigen, welche

k którzy dzieci lub pupilów swoich do takich zakładów oddają, aby się przekonali, ażali takowe na ich zaufanie zasługują lub nie.

§. 12.

Wszystkie prywatne zakłady naukowe, zostają pod nadzorem rządu; są przeto zobowiązane do udzielania wymaganych od niego wiadomości o swoim stanie, a rządowi służy prawo, zasięgnięcia dokładnej wiadomości o tymże ich stanie w sposób, jaki za najstosowniejszy uzna.

§. 13.

Jeżeliby jaki zakład odmówił władzy rządowej wymaganego wglądnięcia, może być zamkniętym, toż samo każdego czasu stać się może, gdy pod względem moralnym lub politycznym, szkodliwy przybiera charakter.

§. 14.

Żaden prywatny zakład naukowy, jako taki, czy otrzymał prawo noszenia nazwy gimnazjum lub szkoły realnej, czy nie, nie może uczniom swym wydawać świadectw rządownie ważnych, t. j. takich, którymby rząd ważność przyznawał, gdy chodzi o przypuszczenie uczniów tegoż zakładu do szkół rządowych, do służby rządowej, albo o inne z strony rządu nastąpić mające koncessye, których uzyskanie wymaga poprzedniego wykształcenia gimnazyalnego lub realnego.

Dla uzyskania zaświadczeń rządownie ważnych, obowiązani są uczniowie zakładów prywatnych, poddąć się egzaminowi, w odpowiednim publicznym zakładzie naukowym.

§. 15.

Mogą wszakże zakłady naukowe prywatne, być podniesionemi przez ministerjum do rangi publicznych gimnazyów lub szkół realnych; jeżeli ich urządzenie dla zamierzonego nauki skutku potrzebne podaje rękojmię; w takim razie otrzymają one prawo wydawania świadectw rządownie ważnych.

§. 16.

Kto pragnie prywatnie, po domach udzielać nauki w przedmiotach naukowych dla gimnazyów i szkół realnych przepisanych, nie potrzebuje do tego żadnego szczególnego pozwolenia władzy.

Nie ma się przeto na przyszłość wymagać świadectwa nauczycielskiego uzdolnienia, od tych domowych nauczycieli, których uczniowie, pobierający w domu naukę, zgłaszają się do publicznych zakładów naukowych, jako uczniowie prywatni, albo do egzaminu w gimnazjum lub szkole realnej.

§. 17.

Zakłady prywatne, taką naukę zamierzające, jaka wedle systematu szkół rządowych z istoty swej udzielaną bywa, jedynie w zakładach, poprzedniego ukończenia nauk gimnazyalnych lub realnych wymagających, mogą tylko za szczególnem pozwoleniem rządu utworzone być.

Utworzenie i utrzymanie takowych, wymaga uprzednio:

1. aby żadnego nie ustanowiono nauczyciela, któryby nie był przez rząd uznany za uzdolnionego, tak pod względem naukowości, jak też moralnego i politycznego zachowania się;

ihre Kinder etc. Pp. gebefohlenen ihnen anvertrauen, überlassen, sich davon zu überzeugen, ob sie ihres Vertrauens werth sind oder nicht

§. 12.

Alle Privallehranstalten stehen unter der Oberaufsicht der Regierung; sie sind daher verpflichtet, die von dieser geforderten Auskünfte über ihren Zustand zu geben, und die Regierung ist berechtigt, in der ihr geeignet scheinenden Weise sich von diesem Zustande genaues Kenntniss zu verschaffen.

§. 13.

Verweigert eine Anstalt den Regierungsbehörden die in Anspruch genommene Einsicht, so kann sie geschlossen werden; dasselbe kann zu jeder Zeit geschehen, wenn sie einen in moralischer oder politischer Beziehung schädlichen Charakter annimmt.

§. 14.

Keine Privallehranstalt als solche, mag sie den Namen eines Gymnasiums oder einer Realschule zu führen berechtigt worden seyn oder nicht, kann ihren Schülern staatsgiltige, d. i. solche Zeugnisse ausstellen, denen der Staat Gültigkeit zuerkennt, wenn es sich für die Schüler derselben um den Eintritt in Staatschulen, in den Staatsdienst, oder um andere vom Staate zu machende Zugeständnisse handelt, deren Erlangung die Gymnasial- oder Realschulbildung voraussetzt.

Zur Erlangung staatsgiltiger Zeugnisse haben die Schüler der Privatanstalten sich der Prüfung an einer öffentlichen entsprechenden Lehranstalt zu unterziehen.

§. 15.

Es können jedoch Privallehranstalten vom Ministerium in den Rang öffentlicher Gymnasien oder Realschulen erhoben werden, wenn ihre Einrichtung die für den beabsichtigten Erfolg des Unterrichtes nöthigen Bürgschaften darbietet; in diesem Falle erhalten sie das Recht, staatsgiltige Zeugnisse auszustellen.

§. 16.

Wer häuslichen Unterricht in den Lehrgegenständen der Gymnasien und Realschulen zu ertheilen wünscht, bedarf dazu keiner besonderen Bewilligung der Behörden.

Es ist daher künftig, wenn Schüler, welche häuslichen Unterricht genießen, an öffentlichen Lehranstalten als Privatschüler oder zu einer Prüfung an einem Gymnasium oder an einer Realschule sich melden, die Vorweisung eines Lehrfähigkeitszeugnisses ihrer Hauslehrer nicht mehr zu fordern.

§. 17.

Privatanstalten, welche einen Unterricht beabsichtigen, der in dem Systeme der Staatschulen seinem Wesen nach nur an Anstalten ertheilt wird, die den Unterricht der Gymnasien oder Realschulen schon voraussetzen, können nur mit besonderer Bewilligung der Regierung errichtet werden.

Die Errichtung und der Fortbestand setzt voraus:

1. dass kein Lehrer bestellt werde, welcher nicht mit Rücksicht auf seine wissenschaftliche Befähigung und auf sein moralisches und politisches Betragen von der Regierung als befähigt anerkannt worden ist;

2. aby środki utrzymania zakładu na pewną liczbę lat przynajmniej w wysokim stopniu prawdopodobieństwa były zapewnione.

§. 18.

Przepisy §§^{tów} 2, 12—16, stosują się także i do tego rodzaju zakładów prywatnych, wszakże przypuszczenie uczniów takich zakładów do egzaminów rządowych albo do egzaminów w zakładach publicznych, dla otrzymania zaświadczeń rządowniczych, o tyle tylko żądanem być może, o ile nabycie takich zaświadczeń nie jest prawnie zawisłem od uczęszczania do publicznych zakładów naukowych.

§. 19.

Utworzenie zakładów naukowych dla rysunków, muzyki, kaligrafii i innych podobnych przedmiotów, podlega postanowieniom w §§^{fach} 8—16 zawartym.

Z innymi zakładami naukowymi, jak to n. p. z szkołami handlowymi, postępować się winno wedle przepisów istniejących dla takich zakładów, do których się one z istoty swej najwięcej zbliżają.

§. 20.

Dla prywatnej nauki, mającej zastępować szkoły ludowe, pozostają jeszcze dotychczasowe przepisy w swej mocy, tylko że i tu do udzielania prywatnej po domach nauki, nie jest już potrzebnem, aby nauczyciele wykazywali się zaświadczeniami uzdolnienia.

Thun m. p.

310.

Rozporządzenie ministra wyznań i oświecenia z dnia 12. Lipca 1850.

względem zaprowadzenia opłat kolegiowych na wszechnicach we Wiedniu, w Pradze, Peszcie, Lwowie, Krakowie, Ołomuńcu, Gracu i Inspruku.

Stosownie do zatwierdzonych Najwyższą uchwałą z dnia 30. Września 1849 zasad, względem zaprowadzenia opłat kolegiowych po tych uniwersytetach, na których zaprowadzono wolność uczenia się i nauczania, raczył Najjaśniejszy Pan, J. C. Mość na wniosek ministra wyznań i oświecenia, Najwyższą uchwałą z dnia 12. Lipca 1850. zatwierdzić następujący prowizoryczny przepis:

§. 1.

Z rokiem szkolnym 1850—51, znosi się po wszystkich austriackich uniwersytetach, na których wolność uczenia się i nauczania zaprowadzono, t. j. na uniwersytetach we Wiedniu, w Pradze, w Peszcie, we Lwowie, w Krakowie, Ołomuńcu, Gracu i Inspruku opłatę szkolną, o ile takowa obecnie istnieje, a uczniowie mają ogólnie uiszczać opłatę kolegiową za każde pojedyncze kolegium, na które uczęszczają, która to opłata przypada dotyczącemu profesorowi, albo prywatnemu docentowi.

§. 2.

Kolegia, co się tycze obowiązku opłacenia honorarium, są albo bezpłatne (publica), albo płatne. Ostatnie odczytywane bywają albo za uiszczeniem najniższej opłaty kolegiowej, przez ustawę za dopuszczalną uznanej, albo za opłatą wyższą.

2. dass die Subsistenzmittel der Anstalt für eine Reihe von Jahren wenigstens mit einem hohen Grade von Wahrscheinlichkeit gedeckt sind.

§. 18.

Die Bestimmungen der §§. 2, 3, 12 — 16 gelten auch von dieser Art von Privatlehranstalten, doch kann eine Zulassung der Schüler dieser Anstalten zu Staatsprüfungen oder zu Prüfungen an öffentlichen Anstalten, um staatsgiltige Zeugnisse zu erwerben, nur in sofern beansprucht werden, als Erwerbung solcher Zeugnisse nicht gesetzlich von dem Besuche öffentlicher Lehranstalten abhängig gemacht ist.

§. 19.

Die Errichtung von Lehranstalten für Zeichnen, Musik, Schönschreiben und ähnliche Gegenstände unterliegt den in den §§. 8—16 enthaltenen Bestimmungen.

Andere Lehranstalten, wie z. B. Handelsschulen, werden nach den für diejenigen Anstalten geltenden Bestimmungen behandelt, welchen sie ihrem Wesen nach am nächsten verwandt sind.

§. 20.

Für den Privatunterricht, in soweit er die Volksschulen ersetzen soll, bleiben die bisherigen Vorschriften noch in Wirksamkeit, nur ist auch hier zur Ertheilung des häuslichen Unterrichtes nicht mehr erforderlich, dass die Lehrer sich mit einem Fähigkeitszeugnisse ausweisen.

Thun m. p.

310.

Verordnung des Ministers des Cultus und Unterrichts vom
12. Juli 1850,

über die Einführung von Collegiengeldern an den Universitäten zu Wien, Prag, Pesth, Lemberg, Krakau, Olmütz, Gratz und Innsbruck.

In Gemässheit der bereits mit Allerhöchster Entschliessung vom 30. September 1849 genehmigten Grundsätze über die Einführung von Collegiengeldern an denjenigen Universitäten, an welchen die Lehr- und Lernfreiheit eingeführt ist, haben Seine Majestät über Antrag des Ministers des Cultus und Unterrichts mit Allerhöchster Entschliessung vom 12. Juli 1850 nachstehende provisorische Vorschrift zu genehmigen geruht:

§. 1.

Mit dem Studienjahre 1850-51 wird an allen österreichischen Universitäten, an welchen die Lehr- und Lernfreiheit eingeführt ist, d. i. an den Universitäten zu Wien, Prag, Pesth, Lemberg, Krakau, Olmütz, Gratz und Innsbruck das Unterrichtsgeld, in so weit es gegenwärtig besteht, aufgehoben, und es ist im Allgemeinen von den Studirenden für jedes einzelne Collegium, welches sie besuchen, ein Collegiengeld zu entrichten, welches dem betreffenden Professor oder Privatdocenten zufällt.

§. 2.

Die Collegien sind in Betreff der Honorarpflicht entweder unentgeltliche (publica) oder entgeltliche. Die letzteren werden entweder gegen Entrichtung des geringsten vom Gesetze als zulässig erklärten Collegiengeldes, oder gegen ein höheres gelesen.

§. 3.

Najmniejsza opłata kolegiowa wynosi za każde semestralne kolegium tyle złotych reńskich mon. konw., ile godzin kolegium w tygodniu zapelnia.

§. 4.

Prawo docentów do pobierania opłat kolegiowych, połączone jest z obowiązkami naukowego ich urzędu. Takowe różni się wedle tego, czy oni z płacą są ustanowieni, lub nie.

§. 5.

Każdy professor z płacą stanowczo lub prowizorycznie ustanowiony, winien kolegia swe o tych przedmiotach naukowych, dla których jest ustanowiony, w stosownej (§. 6) liczbie tygodniowych odczytów odbywać, a to za opłatą kolegiową wyż w §. 3. oznaczoną. Tymże właśnie kolegiom, które się głównymi jego kolegiami nazywają, szczególną czynność swego nauczycielskiego urzędu poświęcić winien. W tej mierze z nimi zrównani są także i docenci, renumeracye tylko pobierający. Tylko suplenci, którzyby wedle zachodzących szczególnych stosunków za pobieranie prawnej substytucyjnej należytości, byli jeszcze używanymi do zapelniania opróżnionej katedry nauczycielskiej, nie mają żadnego prawa domagać się opłat kolegiowych, które za ich kolegia mają być uiszczane, lecz te opłaty do tego wpływają funduszu, z którego się należytość substytucyjna opłaca.

§. 6.

Przy osądzeniu, na ile godzin w tygodniu ustanowiony jaki profesor swe główne kolegia rozciągnąć winien, mają za punkta oparcia służyć postanowienia następujące:

- a) Najpierwej za postawę rozstrzygnięcia, pod rozważę wziąć się ma dekret ustanowienia, albo układy, które powołanie profesora uprzedzały;
- b) przeto zważać się ma przy professorach, dłuższy już czas ustanowionych, na dotychczasowe prawne postanowienia, albo na zwyczaj;
- c) na rzeczową potrzebę przedmiotu i ustanowienie pewnego należytego stosunku, co do rozciągłości w traktowaniu równie ważnych przedmiotów naukowych, nakoniec,
- d) na to, że się uczniowi w ogólności możliwem uczynić winno, ażeby podczas swego uniwersyteckiego prawem przepisanego czasu, wysłuchał u profesorów przynajmniej wszystkie główne zawody swego fakultetu, albo na filozoficznym fakultecie, przynajmniej główne zawody swego specjalnego naukowego kierunku i to bez oczywistego przeciążenia swych sił.

§. 7.

Obok tych kolegiów, któremi ustanowiony jaki profesor zadosyć uczyni obowiązkowi, przy ustanowieniu swem na się przyjętemu, ma tenże prawo dawania za opłatą kolegiową najmniejszą, albo dowolnie wyższą przez niego ustanowioną — jednego jeszcze lub więcej kolegiów o całym przedmiocie naukowym, albo też o pojedynczych o-nego częściach, albo o takowych zawodach, do odczytów których przy swem ustanowieniu, albo później wprawdzie nie był zobowiązany, atoliż uprawionym.

§. 8.

Każdy zwyczajny profesor, jest dalej zobowiązany, przynajmniej w każdym trzecim półroczu dawać jedno bezpłatne kolegium (*publicum*), tygodniowo w jednej lub dwóch godzinach o pojedynczych częściach głównego swego przedmiotu, albo o innym jakim przedmiocie, do odczytów którego tenże wprawdzie zobowiązany nie był, atoliż uprawionym.

§. 3.

Das geringste Collegiengeld beträgt für jedes Semestral-Collegium so viele Gulden C. M. wie viele Stunden das Collegium wochentlich ausfüllt.

§. 4.

Das Recht der Docenten auf Collegiengelder steht im Zusammenhange mit den Verpflichtungen ihres Lehramtes. Es ist verschieden, je nachdem dieselben mit Gehalt angestellt sind oder nicht.

§. 5.

Jeder mit Gehalt definitiv oder provisorisch angestellte Professor hat seine Collegien über diejenigen Lehrfächer, für welche er angestellt ist, in einer angemessenen (§. 6) Anzahl von wochentlichen Vorlesungen um das oben §. 3 bezeichnete Collegiengeld zu lesen. Er hat diesen Collegien, welche seine Hauptcollegien heissen, vorzugsweise seine Lehramtsthätigkeit zuzuwenden. In diesen Hinsichten sind ihnen auch die nur Remunerationen beziehenden Docenten gleichgehalten. Nur Suppleuten, welche etwa noch nach besonderen obwaltenden Verhältnissen gegen Bezug der gesetzlichen Substitutionsgebühr zur Ausfüllung einer erledigten Lehrkanzel verwendet werden, haben auf die für ihre Collegien zu bezahlenden Collegiengelder keinen Anspruch, sondern diese fließen in denjenigen Fond, aus welchem die Substitutionsgebühr bezahlt wird.

§. 6.

Bei der Beurtheilung, auf wie viele Stunden in der Woche ein angestellter Professor seine Hauptcollegien auszudehnen verpflichtet sei, haben folgende Bestimmungen als Anhaltspunkte zu dienen:

- a) Zuerst ist das Anstellungs-Decret, oder die der Berufung eines Professors vorausgegangene Verhandlung zur Grundlage der Entscheidung zu nehmen;
- b) sohin ist bei bereits längere Zeit angestellten Professoren auf die bisherigen gesetzlichen Bestimmungen, oder auf die Uebung;
- c) auf das objective Bedürfniss des Gegenstandes und Herstellung eines gewissen Ebenmasses in der extensiven Behandlung gleichwichtiger Lehrfächer, endlich
- d) darauf zu sehen, dass es dem Studirenden im Allgemeinen möglich gemacht werden müsse, während seiner gesetzlichen Universitätszeit wenigstens alle Hauptfächer seiner Facultät, oder bei der philosophischen Facultät doch die Hauptfächer seiner speciellen wissenschaftlichen Richtung bei Professoren und ohne offenbare Ueberbürdung seiner Kräfte zu hören.

§. 7.

Neben diesen Collegien, durch welche ein angestellter Professor der bei seiner Anstellung übernommenen Verpflichtung genügt, ist er berechtigt, noch Ein oder mehrere Collegien über sein ganzes Lehrfach, oder einzelne Theile desselben, oder über solche Fächer, über welche zu lesen er bei seiner Anstellung oder späterhin zwar nicht verpflichtet, aber berechtigt wurde, um das geringste, oder um ein beliebig höheres von ihm festgesetztes Collegiengeld zu lesen.

§. 8.

Jeder ordentliche Professor ist ferner verpflichtet, wenigstens in jedem dritten Semester ein unentgeltliches Collegium (publicum) von wochentlich Einer oder von zwei Stunden über einzelne Parthien seines Hauptgegenstandes oder über ein anderes Fach, worüber zu lesen er zwar nicht verpflichtet, aber berechtigt wurde, zu geben.

Tenże publicca takowe obok swych zwyczajnych kolegiów odbywać winien, jednakże wolno mu godziny, nań użyte, porachować sobie przy obliczeniu obowiązkowej liczby godzin, na główne jego kolegia wyznaczonych. Pominąwszy kolegia, nie może professor bezpłatnych odbywać odczytów, chyba tylko za zezwoleniem ministerstwa oświecenia w tym przypadku, jeżeliby wedle właściwego przymiotu naukowego jakiego przedmiotu, uczęszczanie na kolegium, którego uskutecznienie pożądanem by było przez żądanie honorarium istotnie na tem traciło. Ministerjum oświecenia będzie przy udzieleniu takowego zezwolenia na to baczność mieć, ażeby przez to nie był uciśniony prywatny jaki docent, ku podniesieniu tegoż zawodu dążący.

§. 9.

Prywatni docenci i profesorowie nadzwyczajni, bezpłatni, mogą wszystkie swe kolegia odczytywać, albo za najmniejszą opłatą kolegiową, ustawą przepisaną, albo za wyższą, bezpłatnie jednak tylko pod warunkami, w powyższym paragrafie ustanowionemi.

§. 10.

Każdy professor albo docent prywatny, który swe kolegium odczytywać chce za opłatą kolegiową, musi o tem przy ułożeniu katalogu lekcyj profesorskiemu kolegium, a o kwocie honorarium, przed rozpoczęciem terminu, do przyjmowania wyznaczonego, kwesturze uniwersyteckiej oznajmić. Jeżeli zaniedba wcześniej uczynić to oznajmienie, tedy uważa się, iż przestaje na opłacie kolegiowej, ustawą unormowanej.

§. 11.

W porządkach odczytów muszą te kolegia szczególnie być wytknięte, które się odbywają bezpłatnie, albo jako kolegia główne, albo za wyższe, niż w §. 3-m wymienione honorarium.

§. 12.

Do uiszczenia opłaty kolegiowej za kolegia zwyczajne albo nadzwyczajne, są obowiązani tak imatrykulowani jak niemiatrykulowani słuchacze fakultetu, o ile nie są prawnie uwolnieni, albo uwolnienia od tegoż wedle treści tej ustawy sobie nie wyjednali.

§. 13.

Uwolnienie udzielić się mające, może się rozciągać albo na całą opłatę kolegiową, albo na połowę, żadną miarą zaś na inną jaką część ułamkową onejże.

§. 14.

Zupełnego uwolnienia od opłaty kolegiowej, bezpośrednio z ustawy żądać mają prawo, następujący tylko uczniowie teologii:

a) Z duchowieństwa świeckiego:

Ubodzy seminarzyści dyccezyjni i eksterniści, którzy są niezbędni dla potrzeb dyccezyi i do duchowieństwa dyccezyi, albo rzeczywiście już są wcieleni, albo przynajmniej otrzymali pewne przyjęcia doń przyrzeczenie. Z początkiem każdego szkolnego roku ma biskup nadsełać teologicznemu kolegium profesorów, spis takowych uczniów, z zatwierdzeniem ich ubóstwa.

b) Z duchowieństwa zakonnego:

Wszyscy ci, którzy należą do zakonu, z publicznego jakiego funduszu dotacyą pobierającego.

Diese Publica hat er neben seinen ordentlichen Collegien zu lesen, doch darf er sich die hierauf verwendeten Stunden bei Berechnung der pflichtmässigen Stundenzahl seiner Hauptcollegien zu Guten rechnen. Abgesehen von diesen Collegien darf ein Professor unentgeltlich nur mit Genehmigung des Unterrichtsministeriums in dem Falle lesen, wenn nach der eigenthümlichen Beschaffenheit eines Lehrgegenstandes der Besuch eines Collegiums, dessen Zustandekommen wünschenswerth ist, durch die Forderung eines Honorars wesentlich beeinträchtigt würde. Das Unterrichtsministerium wird bei Ertheilung einer solchen Genehmigung darauf sehen, dass durch dieselbe nicht ein in diesem Fache heranstrebbender Privatdocent unterdrückt werde.

§. 9.

Privatdocenten und unbesoldete ausserordentliche Professoren dürfen alle ihre Collegien entweder um das gesetzliche Minimum des Collegiengeldes, oder um ein höheres, unentgeltlich aber nur unter den im vorigen Paragraphen gestellten Bedingungen lesen.

§. 10.

Jeder Professor oder Privatdocent, welcher ein Collegium um ein höheres Collegiengeld lesen will, hat diess bei Entwerfung des Lectionscataloges dem Professorencollegium, und den Betrag des Honorars vor Beginn des Aufnahmstermins der Universitäts-Quästur anzuzeigen. Unterlässt er es, diese Anzeige rechtzeitig zu erstatten, so wird angenommen, dass er sich mit dem gesetzlich normirten Collegiengelde begnüge.

§. 11.

In den Vorleseordnungen sind diejenigen Collegien besonders ersichtlich zu machen, welche unentgeltlich, oder als Hauptcollegien oder gegen ein höheres, als das §. 3 angeführte Honorar, gelesen werden.

§. 12.

Zur Zahlung des Collegiengeldes für ordentliche oder ausserordentliche Collegien sind sowohl die immatriculirten als nicht immatriculirten Hörer einer Facultät verpflichtet, soweit sie nicht eine gesetzliche Befreiung geniessen, oder die Befreiung davon nach Inhalt dieses Gesetzes erwirkt haben.

§. 13.

Die zu ertheilende Befreiung kann sich entweder auf das Ganze oder auf die Hälfte, unter keiner Voraussetzung aber auf irgend einen anderen Bruchtheil des Collegiengeldes erstrecken.

§. 14.

Einen directen gesetzlichen Anspruch, von dem Collegiengelde ganz befreit zu seyn, haben nur folgende Studirende der Theologie :

a) Vom Secularclerus :

Die dürftigen Diöcesanseminaristen und Externisten, welche für das Bedürfniss der Diöcese nothwendig sind, und dem Diöcesanclerus entweder wirklich schon einverleibt sind, oder wenigstens die bestimmte Zusicherung der Aufnahme in denselben erhalten haben. Der Bischof hat mit Anfang jedes Studienjahres ein Verzeichniss dieser Studirenden unter Bestätigung ihrer Dürftigkeit dem theologischen Professorencollegium zu übermitteln.

b) Vom Regularclerus :

Alle diejenigen, welche einem Orden angehören, der aus einem öffentlichen Fonde eine Dotation bezieht.

Do wszystkich przeto tych uczniów teologii, następujące dalsze postanowienia dopóty nie mają zastosowania, dopóki ci swe studia z dostatecznym postępem odbywają.

§. 15.

Przy ścisłym związku między uiszczaniem opłat kolegiowych, a całym systemem wolnego uczenia się i nauczania, służy za prawidło, że każdy uczeń, za każde kolegium, którego słucha, a które nie jest publicum, uiszczać winien opłatę kolegiową wedle treści niniejszej ustawy.

Uwolnienie od uiszczania całej opłaty kolegiowej, albo połowy tejże, może tylko wyjątkowo udzielanem być, a to uczniom a) nienagannego zachowania się, którzy wykazać mogą b) prawdziwe swe ubóstwo, i c) celujące poświęcenie się.

Cudzoziemcy, na austryackich uniwersytetach uczący się, mogą pod temi samemi warunkami być uwalnianymi jak austriacy uczniowie, jeżeli podobne uwolnienia na uniwersytetach dotyczącego państwa także i austryackim przysłużyć mogą uczniom.

§. 16.

Stypendyści i instytutowi, nie mają jako takowi w ogólności żadnego prawa domagać się uwolnienia od uiszczania opłaty kolegiowej, lecz ci wykazać powinni, iż mimo dotyczącego obdarzenia, za ubogich uważać się mają.

§. 17.

Co do uczniów przestępujących z jakiego gimnazyum, albo z jakiego dawniej tak zwanego filozoficznego naukowego zakładu, do uniwersytetu, służy to za prawidło, iż ci w pierwszym półroczu swego uniwersyteckiego czasu, do uiszczania opłaty kolegiowej obowiązani są, i że się dopiero w drugim półroczu o uwolnienie ubiegać mogą, jeżeli są w stanie wykazać warunki, w §. 16. przepisane. Ci tylko już i w pierwszym półroczu swych akademickich studyów o uwolnienie upraszać mogą, którzy egzamin dojrzałości z szczególniejszym oznaczającym odbyli skutkiem.

§. 18.

Ci uczniowie, którzy a) w roku 1849—50 byli już na jednej z następnych trzech wszechnic w Peszcie, Krakowie i Insbruku zainmatrykulowani, albo b), którzy byli na innej jakiej austryackiej wszechni zainmatrykulowani, i nie byli na takowej do opłaty należitości szkolnej zobowiązani, albo od tejże wyrokiem przynależącej władzy byli uwolnieni, mają prawo domagania się, ażeby na podstawie niniejszej ustawy, albo osobno im udzielonego uwolnienia przez ciąg lat szkolnych 1850—51 aż do 1852—53 włącznie bez dalszego wykazu, jak tylko nienagannego zachowania się podczas roku szkolnego 1849—50 uwolnieni byli od połowej opłaty kolegiowej za wszystkie kolegia, na które uczęszczać mają, i ażeby przez te trzy lata od tejże uwolnionymi zestawali, dopóki nienagannem zachowywaniem i pilnem do nauk przykładaniem się, uwzględnienia tego stają się godnymi.

§. 19.

Jeżeli jaki w roku 1849—50 do opłacania należitości szkolnej nie obowiązany uczeń, nie chce poprzestać na częściowem, powyższym paragrafem udzielonem uwolnieniu na lata 1851—53, lecz się o zupełne ubiega uwolnienie, nie zabrania mu się tego; atoliż jego prośba o uwolnienie, już bez dalszego oględu na §. 18, li tylko odnośnie do

Auf alle diese Studirenden der Theologie, so lange sie ihre Studien mit genügendem Erfolge fortsetzen, haben daher die weiter folgenden Bestimmungen keine Anwendung.

§. 15.

Bei dem innigen Zusammenhange zwischen der Entrichtung von Collegiengeldern und dem ganzen Systeme der Lehr- und Lernfreiheit gilt als Regel, dass jeder Studirende für jedes Collegium, welches er hört und welches kein Publicum ist, ein Collegiengeld nach Inhalt dieses Gesetzes zu bezahlen hat.

Eine Befreiung von der Entrichtung des ganzen oder halben Collegiengeldes kann nur ausnahmsweise, und zwar nur an Studirende a) von tadellosem Benehmen stattfinden, welche b) ihre wahrhafte Dürftigkeit, und c) eine ausgezeichnete wissenschaftliche Verwendung nachweisen können.

Ausländer, welche österreichische Universitäten benützen, können unter denselben Bedingungen, wie österreichische Studirende, befreit werden, wenn ähnliche Befreiungen an den Universitäten des betreffenden Staates auch österreichischen Studirenden zu Theil werden können.

§. 16.

Stipendisten und Stifflinge haben als solche im Allgemeinen keinen Anspruch auf Befreiung von Entrichtung des Collegiengeldes, sondern haben darzuthun, dass sie ungeachtet des diessfälligen Genusses als dürftig anzusehen sind.

§. 17.

In Ansehung der von einem Gymnasium oder von einer früher sogenannten philosophischen Lehranstalt an die Universität übertretenden Studirenden gilt als Regel, dass sie in dem ersten Semester ihrer Universitätszeit zur Zahlung des Collegiengeldes verpflichtet sind, und erst im zweiten Semester um die Befreiung einschreiten können, wenn sie die in §. 16 vorgeschriebenen Bedingungen nachzuweisen vermögen. Nur diejenigen können auch schon im ersten Semester ihrer akademischen Studien um die Befreiung einkommen, welche die Maturitätsprüfung mit ausgezeichnetem Erfolge abgelegt haben.

§. 18.

Diejenigen Studirenden, welche a) im Jahre 1849 - 50 schon an einer der drei Universitäten zu Pesth, Krakau und Innsbruck immatrikulirt waren, oder b) an einer andern österreichischen Universität immatrikulirt, und an derselben gesetzlich zur Zahlung des Unterrichtsgeldes nicht verpflichtet, oder davon durch Ausspruch der competenten Behörde befreit waren, haben Anspruch auf Grundlage dieser gesetzlichen oder besonders erteilten Befreiung durch die Studienjahre 1850 - 51 bis inclusive 1852 - 53 ohne einen andern Nachweis, als den eines tadellosen Benehmens während des Studienjahres 1849 - 50 von dem halben Collegiengelde aller von ihnen zu besuchenden Collegien befreit zu werden und es durch diese drei Jahre zu bleiben, so lange sie durch tadelloses Benehmen und fleissige Verwendung sich dieser Begünstigung nicht unwürdig machen (§. 25).

§. 19.

Wenn ein im Jahre 1849 - 50 zur Zahlung des Unterrichtsgeldes nicht verpflichteter Studirender sich mit der ihm durch den vorigen Paragraph gewährten theilweisen Befreiung für die Jahre 1851 - 1853 nicht begnügen will, sondern um die gänzliche Befreiung einschreitet, so ist ihm diess nicht verwehrt; allein sein Befreiungsgesuch ist sohin ohne

ogólnych warunków takowego uwolnienia: wedle nienagannego zachowania się, prawdziwego ubóstwa i szczególnie odznaczającego się w naukach usiłowania osądzoną, i temuż odpowiednio uwolnienie proszącemu, albo zupełnie, albo w połowie udzielonem, albo też zupełnie odmówionem być ma.

§. 20.

Prawo domagania się namienionego w §. 19. częściowego uwolnienia, mają przy przestąpieniu do uniwersytetu także i ci uczniowie, którzy w roku szkolnym 1849—50 na jednej z akademii prawniczych w Preszburgu, Koszycach, Wielkim-Waraźdynie, Zagrzebiu, Hermanstadzie albo Kołozwarze, prawnicze i polityczne studyum z dobrym odbyli skutkiem.

§. 21.

Żadne jednak, na jakimkolwiek tytule opierające się zupełne, albo częściowe uwolnienie, nie przechodzi od jednego uniwersytetu na drugi, ani też ważność ma uwolnienie na jakim fakultecie uzyskane, dla uczęszczania na prelekeye innego fakultetu tegoż samego uniwersytetu.

Tylko uwolnienia uczniom teologii z niniejszej ustawy przysługujące, zupełną mają ważność także i dla innych fakultetów.

§. 22.

Każdy uczeń, który sądzi, że ma prawo domagania się zupełnego albo częściowego uwolnienia, winien o to w pierwszych 14. dniach półrocza piśmienną podać proźbę do dotyczącego kolegium profesorskiego.

Toż kolegium rozstrzyga takową po dostatecznem rozstrząśnieniu podstawy proźby i jej alegatów.

Przeciw temu rozstrzygnięciu rekurs nie ma miejsca.

§. 23.

Jeżeli się do proźby o uwolnienie albo wcale nie, albo częścią tylko przychyłono, uczeń obowiązany jest uiścić opłatę kolegiową za wszystkie płatne kolegia, na które się zapisać dał, a to w pierwszym przypadku zupełną, w drugim zaś w połowie.

§. 24.

Każde udzielone uwolnienie, ważność ma nasamprzód tylko na dwa półrocza.

Po upływie tychże, musi uczeń, który sądzi, że ma prawo domagania się dalszego onegoż trwania, o odnowienie onegoż prosić.

Warunki do uzyskania tegoż odnowienia, inne są względem tych, którzy na podstawie §^{tu} 18. uwolnienia od połowy opłaty kolegiowej żądali i to osiągnęli, a inne względem reszty innych.

§. 25.

Ci, którzy na podstawie §. 18. od połowy opłaty kolegiowej zostali uwolnieni, mają wprowadzić także od roku do roku upraszać o odnowienie swego uwolnienia, atoliż nie może im uwolnienie to aż do roku szkolnego 1852—53 włącznie odmówionem być, dopóki się nienagannie zachowują, i z resztą nie nie zachodzi, przez coby się tego uwzględnienia niegodnymi okazywali.

weitere Rücksicht auf den §. 18 lediglich mit Bezugnahme auf die allgemeinen Bedingungen einer solchen Befreiung: tadelloses Benehmen, wahrhafte Dürftigkeit und ausgezeichnete wissenschaftliche Verwendung zu beurtheilen, und es ist ihm demgemäss die Befreiung ganz oder zur Hälfte zu bewilligen, oder auch ganz zu versagen.

§. 20.

Den im §. 19 erwähnten theilweisen Befreiungsanspruch haben bei ihrem Uebertritte an eine Universität auch diejenigen Studirenden, welche im Studienjahre 1849-50 an einer der Rechtsakademien zu Pressburg, Kaschau, Grosswardein, Agram, Hermannstadt oder Klausenburg dem rechts- und staatswissenschaftlichen Studium mit gutem Erfolge obgelegen sind.

§. 21.

Keine auf was immer für einem Titel beruhende gänzliche oder theilweise Befreiung geht jedoch von einer Universität auf eine andere über, noch gilt die an einer Facultät erhaltene Befreiung für den Besuch von Vorlesungen an einer anderen Facultät derselben Universität.

Nur die den Studirenden der Theologie aus dem Gesetze zustehenden Befreiungen haben auch für andere Facultäten volle Giltigkeit.

§. 22.

Jeder Studirende, welcher auf eine gänzliche oder theilweise Befreiung Anspruch machen zu können glaubt, hat in den ersten 14 Tagen des Semesters bei dem betreffenden Professoren-collegium um dieselbe schriftlich einzukommen.

Dieses entscheidet darüber nach reiflicher Prüfung der Grundlage des Gesuches und seiner Behelfe.

Gegen diese Entscheidung findet kein Recurs Statt.

§. 23.

Wird einem Gesuche um Befreiung gar nicht, oder nur theilweise stattgegeben, so hat der Studirende für alle entgeltlichen Collegien, für welche er sich hat einschreiben lassen, im ersten Falle das ganze, im zweiten Falle das halbe Collegiengeld zu entrichten.

§. 24.

Jede ertheilte Befreiung erstreckt ihre Wirksamkeit zunächst nur auf zwei Semester.

Nach Ablauf derselben muss der Studirende, welcher Anspruch zu haben glaubt, sie fortzugniessen, um ihre Erneuerung einschreiten.

Die Bedingungen, diese Erneuerung zu erhalten, sind verschieden bei denjenigen, welche auf Grundlage des §. 18 die Befreiung von der Hälfte des Collegiengeldes angesprochen haben und zuerkannt erhielten, und bei allen übrigen.

§. 25.

Diejenigen, welche auf Grundlage des §. 18 von der Hälfte des Collegiengeldes befreit wurden, haben zwar ebenfalls von Jahr zu Jahr um die Erneuerung ihrer Befreiung anzusuchen, allein dieselbe kann ihnen bis inclusive zum Studienjahre 1852-53 nicht verweigert werden, so lange sie sich tadellos benehmen, und sonst nichts vorkommt, wodurch sie dieser Begünstigung unwürdig erscheinen.

§. 26.

Reszta innych, którzy od kolegiowej opłaty częścią, jako też wszyscy uczniowie, którzy od całej opłaty kolegiowej są uwolnieni, w swej proźbie o odnowienie uwolnienia pod słowem honoru oświadczyć mają, że się ich pieniądze stosunki od czasu otrzymanego uwolnienia nie polepszyły, dalej co do ich zachowania się, nie tylko nie nagannego przeciw nim nie powinno było zajść, lecz przynajmniej jeden z profesorów, na których odczyty w ostatniem półroczu uczęszczali, z własnego przekonania w stanie być musi zaświadczyć celujące ich do nauk przykładanie się.

§. 27.

O każdym odnowieniu uwolnienia, roz trzyga kolegium profesorów. Forma, w której się takowe udziela, jest to pojedyncze, w skutek kolegioidalnej uchwały przez dziekana na dekrete uwolnienia napisane i podpisane nadmienie, że uwolnienie to także i na dwa bezpośrednio następujące (imiennie i liczbą roku oznaczyć się mające), albo też wedle okoliczności, także tylko na bezpośrednio następujące jedno półrocze ważność ma.

§. 28.

Jakim sposobem kolegia profesorskie o ubóstwie ucznia, o uwolnienie upraszającego, chcą sobie sprawić przekonanie, to zawisło od ich osądzenia w obrębach ograniczeń następujących:

1. Za obowiązek poczytać sobie mają, ażeby tak przy dochodzeniu wykazów ubóstwa i osądzeniu ich wiarogodności, jak przy osądzeniu naukowego usiłowania, z sumienną postępowali ścisłością, i ażeby, z całym systemem wolności uczenia się połączonego, instytutu opłat kolegiowych, przez źle zrozumiane pobłażanie, nie czynili czczem ludzeniem.

2. Uczniowie, uwolnienia domagający się, mają, wyjąwszy wymienione w §. 18. przypadki, nie tylko w ogólności odwoływać się na swe ubóstwo, albo na tę okoliczność, że im już przedtem, na podstawie zaświadczenia ubóstwa, uwolnienie, albo stypendyum udzielonem było, lecz bezpośrednio te pewne stosunki wiernie przytoczyć, i wedle możności, alegatami udowodnić, których udowodnienia do osądzenia ubóstwa, tak ich samych, jak ich rodziców potrzeba.

3. Z reguły mają ściśle żądać przyłączenia publicznych zaświadczeń, od przełożonych gminy, magistratów, albo od kapitaństw miasta, i t. d., w których są zawarte pewne data, do osądzenia ubóstwa ubiegającego się służące.

4. Zaświadczenia prywatne, mogą wtedy tylko za podstawę uwolnienia być brańne, jeżeli wystawicielami są osoby, na zupełne zaufanie zasługujące, i jeżeli w zaświadczeniach zawarte są pewne punkta do dotyczącego osądzenia służące, a wystawiciel prawdziwość tychże wyraźnie „z własnej wiedzy“ i „pod własną odpowiedzialnością“ potwierdza.

§. 29.

Odmówionem będzie uwolnienie takim uczniom, których rodzice, albo którzy sami, sposobem życia swego objawiają, że posiadają środki na niepotrzebne wydatki, albo, że są w stanie takowe sobie wyjednać.

§. 26.

Die übrigen vom Collegiengelde theilweise, sowie alle vom ganzen Collegiengelde befreiten Studirenden haben sich in ihrem Gesuche um Erneuerung der Befreiung bei ihrem Ehrenworte zu erklären, dass ihre pecuniären Verhältnisse sich seit der erhaltenen Befreiung nicht verbessert haben, es darf ferner nicht nur rücksichtlich ihres Benehmens nichts zu Beanständigendes gegen sie vorgekommen seyn, sondern es muss wenigstens Einer der Professoren, deren Vorlesungen sie in dem letzten Semester besuchten, aus eigener Ueberzeugung ihre ausgezeichnete wissenschaftliche Verwendung zu bezeugen im Stande seyn.

§. 27.

Ueber jede Erneuerung der Befreiung entscheidet das Professorencollegium. Die Form, in welcher sie gewährt wird, besteht in einer einfachen, in Folge Collegialbeschlusses von dem Dekan auf das Befreiungsdecret geschriebenen und unterschriebenen Bemerkung, dass diese Befreiung auch für die zwei nächsten (namentlich und mit der Jahreszahl anzugebenden) oder nach Umständen auch nur für das nächste Eine Semester gültig sei.

§. 28.

In welcher Weise die Professorencollegien sich die Ueberzeugung von der Dürftigkeit des um Befreiung ansuchenden Studirenden verschaffen wollen, hängt innerhalb der Grenzen folgender Beschränkungen von ihrem Ermessen ab:

1. Sie haben es als eine Pflicht anzusehen, sowohl bei Prüfung der Dürftigkeitsausweise und Beurtheilung ihrer Glaubwürdigkeit, als bei Beurtheilung der wissenschaftlichen Verwendung mit gewissenhafter Strenge vorzugehen, und das mit dem ganzen System der Lernfreiheit verbundene Institut der Collegiengelder durch eine missverstandene Nachsicht nicht zur Täuschung zu machen.

2. Die Studirenden, welche auf Befreiung Anspruch machen, haben sich mit Ausnahme der im §. 18 erwähnten Fälle nicht bloss im Allgemeinen auf ihre Dürftigkeit, oder auf den Umstand, dass ihnen schon vordem auf Grundlage eines Armuthszeugnisses eine Befreiung oder ein Stipendium verliehen worden sei, zu berufen, sondern positiv diejenigen Verhältnisse wahrheitsgetreu anzuführen, und nach Möglichkeit zu belegen, deren Darlegung zur Beurtheilung ihrer und der Mittellosigkeit ihrer Eltern nothwendig ist.

3. In der Regel haben sie auf Beibringung öffentlicher Zeugnisse von Gemeindevorständen, Magistraten oder Stadthauptmannschaften u. s. w., in welchen positive Daten zur Beurtheilung der Dürftigkeit des Bewerbers enthalten sind, zu dringen.

4. Privatzeugnisse können nur dann zur Grundlage der Befreiung genommen werden, wenn die Aussteller vollkommen Vertrauen verdienende Personen, und in den Zeugnissen positive Anhaltspuncte der diessfälligen Beurtheilung enthalten sind, und der Aussteller ausdrücklich sie „aus eigenem Wissen und unter eigener Dafürhaftung“ als wahr bestätigt.

§. 29.

Die Befreiung wird solchen Studirenden zu versagen seyn, deren Eltern, oder welche selbst durch ihre Lebensweise darthun, dass sie die Mittel für unnöthige Ausgaben besitzen, oder herbeizuschaffen vermögen.

§. 30.

Docenci nie tylko prawo mają, lecz owszem obowiązek, sprawić sobie pewność o naukowem poświęcaniu się uwolnionych uczniów wszelkim sposobem, który się im stosownym być okazuje, bądź to przez przedsięwzięcie kolokwiiów lub egzaminów prywatnych, bądź też przez zarządzenie piśmiennych wypracowań, a z tą pewnością zarazem potrzebną niewątpliwą podstawę do osądzenia, czy są godnymi, aby uwolnienie od opłat kolegiowych uzyskali, albo go dalej używali.

§. 31.

Uwolnienia, przez kolegium profesorów udzielone, mają zupełną ważność tylko dla głównych kolegiów profesorów z placą ustanowionych, albo docentów remunerowanych.

Dla odczytów docentów prywatnych, i także dla odczytów płatnych przez profesorów, obok ich głównych kolegiów obwieszczonych, nabywają takowe tem tylko ważności, iż ci wyraźne swe zezwolenie na to oświadczają, albo przy ułożeniu katalogów lekeyjnych, przed zgromadzeniem kolegium profesorów, albo później, jednakże na wszelki przypadek, przed rozpoczęciem terminu, do przyjęcia uczniów przeznaczonego, u kwestury uniwersyteckiej.

§. 32.

Podczas pierwszych 10 dni półrocza, wolno każdemu uczniowi, w każdym kolegium uniwersytetu hospitaować, t. j. jako gość słuchać, co jeszcze nie stanowi obowiązku do uiszczania opłaty kolegiowej.

§. 33.

Po upływie tego terminu, uznawać się będzie za rzecz niehonorową, regularnie uczęszczać na płatne kolegium, nieuiszczając należycie docentowi przynależącej mu opłaty kolegiowej.

§. 34.

Nie wolno docentowi opłaty kolegiowej bezpośrednio odbierać. Do odebrania, od dawania i zdawania rachunku z opłat kolegiowych przeznaczona jest kwestura.

§. 35.

Uczeń może opłatę kolegiową albo naraz uiścić za wszystkie przezeń zameldowane kolegia, albo za każde z osobna z góry, albo z dołu. Uiszczenie musi jednak przed upływem tego terminu nastąpić, który jest na końcu każdego półrocza ku potwierdzeniu uczęszczania na kolegia przeznaczony.

§. 36.

Nie wolno żadnemu docentowi, potwierdzać uczniowi na końcu półrocza uczęszczania jego na kolegium, jeżeli mu nie jest przedłożonem poświadczenie, że uczeń za wszystkie przezeń zameldowane kolegia u kwestury opłatę kolegiową złożył, albo, że u niej należycie uwolnienie swe wykazał.

Kwestura odpowiedzialną jest za prawdziwość swego poświadczenia, równie jak każdy docent za to, że nie wyda bez takowego zbyt skwapliwie uczniowi swego zaświadczenia uczęszczania.

§. 37.

Także i zaświadczenie dla odchodzących ze szkół przeznaczone, uczniowi z uniwersytetu odchodzącemu, nie może pierwiej być wydanem, dopóki tenże nie wypełnił zupełnie wszystkich swych obowiązków, uiszczenia opłat kolegiowych tyczących się.

§. 30.

Die Docenten haben nicht nur das Recht, sondern auch die Pflicht, sich über die wissenschaftliche Verwendung der Befreiten auf jede ihnen zweckmässig erscheinende Weise, sei es durch Vornahme von Colloquiis oder Privatprüfungen, oder Veranstaltung schriftlicher Ausarbeitungen Gewissheit, und mit ihr die erforderliche positive Grundlage zur Beurtheilung ihrer Würdigkeit, eine Befreiung zu erhalten oder sie fortzuentlassen, zu verschaffen.

§. 31.

Die von einem Professorencollegium ertheilten Befreiungen haben volle Giltigkeit nur für die Hauptcollegien der mit Gehalt angestellten Professoren oder remunerirten Docenten.

Für die Vorlesungen der Privatdocenten, und auch für die von Professoren neben ihren Hauptcollegien angekündigten entgeltlichen Vorlesungen erlangen sie die Giltigkeit nur dadurch, dass diese hiezu ihre ausdrückliche Zustimmung entweder bei Abfassung der Lectionscataloge vor dem versammelten Professorencollegium, oder nachträglich, jedoch jedenfalls vor Beginn des Termines zur Aufnahme der Studirenden, bei der Universitätsquästur abgeben.

§. 32.

Während der ersten 10 Tage eines Semesters steht es jedem Studirenden frei, in jedem Collegium der Universität zu hospitiren, d. h. sie als Gast zu hören, ohne dass dadurch eine Verpflichtung zur Zahlung des Collegiengeldes begründet wird.

§. 33.

Nach Ablauf dieser Frist wird es als unehrenhaft anzusehen seyn, ein entgeltliches Collegium regelmässig zu besuchen, ohne gebührendermassen dem Docenten das ihm zukommende Collegiengeld zu entrichten.

§. 34.

Es ist dem Docenten untersagt, das Collegiengeld von den Studirenden unmittelbar in Empfang zu nehmen. Zur Einhebung, Abfuhr und Verrechnung der Collegiengelder ist die Quästur bestimmt.

§. 35.

Der Studirende kann das Collegiengeld für alle von ihm angemeldeten Collegien auf Einmal, oder für jedes einzeln im Vorhinein, oder decursiv entrichten. Die Entrichtung muss jedoch vor Ablauf desjenigen Termines geschehen, welcher am Schlusse eines jeden Semesters zur Bestätigung des Collegienbesuches bestimmt ist.

§. 36.

Kein Docent darf einem Studirenden am Schlusse des Semesters ein Collegium als besucht bestätigen, wenn ihm nicht die Bescheinigung vorgelegt wird, dass derselbe für alle von ihm angemeldeten Collegien bei der Quästur das Collegiengeld bezahlt, oder sich bei ihr gehörig über die Befreiung ausgewiesen hat.

Die Quästur haftet ebenso für die Richtigkeit ihrer Bescheinigung, wie jeder Docent dafür, dass er nicht ohne dieselbe voreilig dem Studirenden sein Besuchszeugniss ausfertigt.

§. 37.

Auch ein Abgangszeugniss darf einem von der Universität abgehenden Studirenden nicht eher ausfertigt werden, bis er alle seine Verpflichtungen in Beziehung auf Zahlung von Collegiengeldern vollkommen erfüllt hat.

§. 38.

Uczniowie, którzy nie uczynili zadosyć w czasie przyzwoitym obowiązkwowi opłacania honoraryum ustanowionemu, albo przez zapisanie się, albo przez regularne uczęszczanie na jakie kolegium, mają przez kwesturę osobno być zanotowanymi. Ci na pierwsze następujące półrocze zapisanymi być mają tylko za dopłatą zaległej opłaty kolegiowej, i za przedpłatą opłat kolegiowych na najpierwsze następujące półrocze.

§. 39.

Jeżeli jakie ogłoszone kolegium, do skutku nie przyszło, opłaty kolegiowe zwrócone być mają, jeżeliby już jakie naprzód były uiszczone.

§. 40.

Jeżeliby jakie kolegium przez zachorowanie, albo inne jakie przeszkodzenie docenta, doczasowo tylko, jednakże nie na tak długo przerwaniem było, iżby się przez to obwieszczonemu przedmiotowi odezytu istotny stał uszczerbek, tedy to na jego prawo do pobierania opłat kolegiowych, nie wywiera wstrzymującego wpływu.

§. 41.

W wątpliwości tak przy tych, jak przy innych powodach do przerwy kolegium, tego się trzymać winno, iż opłata kolegiowa wtedy nie ma być uiszczoną, a wprzód uiszczona, ma być zwróconą:

- a) jeżeli przerwa dłużej jak 8. tygodni trwa,
- b) albo jeżeli przyczyna przerwy, dłużej jak 4 tygodnie trwającej, na własnem docenta przedsięwzięciu się zasadza.

§. 42.

Wszystkie wynikające wątpliwości, czy w przypadkach poprzedzających paragrafów, opłata kolegiowa uiszczona być ma, czy nie, rozstrzyga w pierwszej instancyi senat akademicki, zasiągnąwszy zdania, dotyczącego kolegium profesorów.

§. 43.

Zwrócenie opłaty kolegiowej, za jedno półrocze naprzód uiszczonej, musi jednak najdalej przed upływem najbliższego półrocza być żądaniem, w przeciwnym bowiem razie utrzymuje się, że ku temu uprawniony zrzekł się tego na korzyść dotyczącego docenta.

Jeżeli się wydarza przypadek zwrócenia, tedy o tem natychmiast podać się ma uczniom wiadomość, przez obwieszczenie na czarnej tablicy.

§. 44.

Prenotacya opłat kolegiowych dla uwolnionych uczniów, w celu późniejszego ściągania o nich, gdyby się stosunki majątkowe uwolnionych uczniów później polepszyły (odroczenie uiszczania honoraryum), nie ma miejsca.

§. 45.

Urzędnik uniwersytecki, któremu pobieranie i składanie rachunku z opłat kolegiowych poruczono, ma honorarya, na rachunek pojedynczych docentów odebrane, po odtrąceniu odsetków za pobieranie, tymże docentom, za potwierdzeniem odebrania, oddawać i akademickiemu senatowi na końcu każdego półrocza rachunek składać.

§. 38.

Studirende, welche der durch die Einschreibung, oder durch regelmässigen Besuch eines Collegiums begründeten Honorarpflicht nicht in der gehörigen Zeit nachgekommen sind, sind von der Quästur besonders vorzumerken. Dieselben sind für das nächste Semester nur gegen Nachzahlung des rückständigen Collegiengeldes, und gegen Vorausbezahlung der Collegiengelder für das nächste Semester zu inscribiren.

§. 39.

Wenn ein angekündigtes Collegium nicht zu Stande kommt, so sind die allenfalls vorausbezahlten Collegiengelder zurückzuerstatten.

§. 40.

Wird ein Collegium durch Erkrankung oder sonstige Verhinderung des Docenten nur zeitweilig, aber nicht auf so lange unterbrochen, dass dadurch der angekündigte Gegenstand der Vorlesung einen wesentlichen Abbruch erlittet, so hat diess auf sein Recht zum Bezug der Collegiengelder keinen hemmenden Einfluss.

§. 41.

In Zweifel wird bei diesen, so wie andern Veranlassungen zur Unterbrechung eines Collegiums daran zu halten seyn, dass das Collegiengeld dann nicht zu entrichten, und das allenfalls vorausbezahlte zurückzuerstatten seyn wird:

- a) *wenn die Unterbrechung länger als 8 Wochen dauert,*
- b) *oder wenn die Ursache einer länger als 4 Wochen dauernden Unterbrechung in der eigenen Entschliessung des Docenten gelegen ist.*

§. 42.

Ueber alle entstehenden Zweifel, ob in den Fällen der vorhergehenden Paragraphe ein Collegiengeld zu bezahlen sei oder nicht, entscheidet nach eingeholtem Berichte des betreffenden Professorencollegiums in erster Instanz der akademische Senat.

§. 43.

Die Zurückerstattung eines für ein Semester vorausbezahlten Collegiengeldes muss jedoch längstens vor Ablauf des nächsten Semesters verlangt werden, widrigens angenommen wird, dass der hiezu Berechtigte hierauf zu Gunsten des betreffenden Docenten verzichtet habe.

Wenn der Fall einer Zurückerstattung eintritt, so ist diess alsbald durch Kundmachung am schwarzen Brete zur Kenntniss der Studirenden zu bringen.

§. 44.

Eine Vormerkung der Collegiengelder für die befreiten Studirenden zum Behufe einer nachträglichen Eintreibung derselben, falls sich die Vermögensverhältnisse der Befreiten in der Folge bessern sollten (Stundung der Honorare) findet nicht Statt.

§. 45.

Der mit der Einhebung und Verrechnung der Collegiengelder beauftragte Universitätsbeamte hat die für Rechnung der einzelnen Docenten eingehobenen Honorare nach Abzug der Einhebungspercente an sie gegen ihre Empfangsbestätigung abzuführen und dem akademischen Senate am Schlusse eines jeden Semesters Rechnung zu legen.

§. 46.

Potwierdzenia uiszczonych opłat kolegiowych, przez kwesturę uczniom wystawiane, od stępla wolne są.

§. 47.

Namienione w §. 45. odsetki, za pobieranie ku temu służyć mają, aby niemi pokryć całkiem, albo przynajmniej w części wydatki z nowego urządzenia kancelaryi uniwersyteckiej i kwestury wynikające.

Takowe uprzednio na 5 od sta się ustanawiają, i do tego funduszu wpływają, z którego urzędnicy uniwersytetowi swą płacę pobierają. Po upływie każdego półrocza, mają senaty akademickie prawo podania wniosku do ministerstwa oświecenia na stosowne remuneracye dla osób kancelaryjnych i kwesturowych, z odsetków za pobieranie zebranych.

§. 48.

Urząd kwestury, ma być uprzednio od akademickich senatów, jednemu z dotychczasowych ustanowionych urzędników uniwersyteckich, który się kwestorem nazywa, jako urząd odwoławny poręczony, i obejmuje nie tylko czynność pobierania, oddawania i składania rachunku z opłat kolegiowych, lecz także i w istotnym związku z nią stojącą czynność zapisywania na odezty, prowadzenia rozmaitych katalogów, utrzymywania w ewidencji uczniów, pobierania i obliczania wszelkich innych należności i opłat do kasy uniwersyteckiej.

§. 49.

Niniejsza ustawa nie ma zastosowania do uczniów na chirurgicznych oddziałach naukowych.

§. 50.

O honorarych nauczycieli, w ściślejszem słowa znaczeniu, wydane będą osobne postanowienia, wraz z obszernem uregulowaniem przyszłego ich do wszechnic stosunku.

Thun m. p.

311.

Rozporządzenie ministra wyznań i oświecenia z dnia 14. Lipca 1850,

obowiązujące w całym państwie,

względem kwalifikacyi weterynarzów, nie będących magistrami weterynaryi.

Na najuniżeńszy wniosek, uczyniony przez ministra wyznań i oświecenia w porozumieniu z ministeryami spraw wewnętrznych i kultury krajowej, raczył Najjaśniejszy Pan, J. C. Mość, w dodatku do Najwyższego postanowienia z dnia 9. Stycznia 1850. najlaskawiej zatwierdzić następujący przepis dla ostatecznego egzaminu weterynarzy:

A. Sposób i warunki (modalności) odbywania ostatecznego egzaminu dla weterynarzy.

Kandydat ubiegający się o patent na weterynarza, winien, celem złożenia ostatecznego egzaminu w c. k. weterynarskim instytucie we Wiedniu, podać prozbę do dy-

§. 46.

Die von der Quästur den Studirenden über die bezahlten Collegiengelder ausgestellten Bestätigungen sind stämpelfrei.

§. 47.

Die im §. 45 erwähnten Einhebungspercente sollen dazu dienen, die durch die neue Einrichtung der Universitätskanzlei und Quästur entstehenden Auslagen ganz oder doch theilweise zu decken.

Sie werden vorläufig auf 5 Percent festgesetzt, und fließen in denjenigen Fond, aus welchem die Universitätsbeamten ihren Gehalt beziehen. Nach Ablauf eines jeden Semesters haben die akademischen Senate das Recht auf angemessene Remunerationen für das Kanzlei- und Quästurspersonale aus den Einhebungspercenten bei dem Unterrichtsministerium anzutragen.

§. 48.

Das Geschäft der Quästar ist vorläufig von den akademischen Senaten einem der bisher angestellten Universitätsbeamten, welcher den Namen Quästor führt, als widerrufliches Amt zu übertragen, und umfasst nicht nur die Einhebung, Abfuhr und Verrechnung der Collegiengelder, sondern auch das damit im wesentlichen Zusammenhange stehende Geschäft der Inscription zu den Vorlesungen, Führung der verschiedenen Cataloge, der Evidenzhaltung der Studirenden, der Einhebung und Verrechnung aller anderen Gebühren und Zahlungen zur Universitätscasse.

§. 49.

Auf die Studirenden an den chirurgischen Studienabtheilungen hat dieses Gesetz keine Anwendung.

§. 50.

Ueber die Honorare der Lehrer im engeren Sinne werden zugleich mit der umfassenden Regulirung ihres künftigen Verhältnisses zu den Universitäten besondere Bestimmungen erfolgen.

Thun m. p.

311.

Verordnung des Ministers des Cultus und Unterrichts vom 14. Juli 1850,

wirksam für den ganzen Umfang des Reiches,
betreffend die Befähigung von Thierärzten, welche nicht Magister der Thierheilkunde werden.

Seine k. k. Majestät haben über einen vom Minister des Cultus und Unterrichts nach gepflogenen Einvernehmen mit dem Ministerium des Innern und der Landescultur erstatteten allerunterthänigsten Vortrag im Nachhange zur Allerhöchsten Entschliessung vom 9. Jänner 1849 mit Allerhöchster Entschliessung vom 7. Juli 1850 folgende Norm für die Schlussprüfung der Thierärzte Allergnädigst zu genehmigen geruht:

A. Modalitäten der Schlussprüfung für Thierärzte.

Der um das Patent als Thierarzt sich bewerbende Candidat hat sich Behufs der an dem k. k. Thierarznei-Institute in Wien abzulegenden Schlussprüfung mit einem schriftlichen Gesuche

rekeyi tego instytutu, i do proźby załączyć świadectwo urodzenia, wszystkie zaświadczenia szkolne z pojedynczych lat trzechletniego kursu nauk, które wykazać muszą ze wszystkich przedmiotów przynajmniej pierwszą klasę postępową; tudzież zaświadczenia z nabytych innych wiadomości, jeżeli jakie ma, a przytem zarazem złożyć taksy egzaminowe i patentowe.

Dyrektor instytutu, ustanawia dzień i godzinę egzaminu.

Egzamin ostateczny z trzech składa się oddziałów, to jest:

- a) z egzaminu z jakiego przypadku karacyjnego;
- b) z egzaminu operacyjnego, i
- c) z egzaminu z jakiego przypadku sądowego

Egzamina pod a) i b) namienione, mają się publicznie odbywać, i zawsze tylko z jednym kandydatem, a nie z kilkoma naraz.

Przy pierwszym egzaminie, kandydat winien stan choroby przedstawionego mu chorego zwierzęcia z zupełną dokładnością osądzić, pod względem dyagnostycznym, etyologicznym, prognostycznym i terapeutycznym.

Przytem mogą egzaminatorowie stosownemi pytaniami z przedmiotów, które zastępują, sprawić sobie dokładniejsze o wiedzy kandydata przekonanie.

Egzamin operacyjny, stanowić ma operacja na jakim żyjącem lub nieżyjącem zwierzęciu, publicznie wykonać się mająca, jaką ciało nauczycieli wyznaczy.

Przytem ma kandydat wszystko, co się tycze objętości operacji, poznańców do przedsiębrania takowej, okoliczności jej wykonanie utrudniających, położenia i przy-mocowania zwierzęcia, wyboru instrumentów różnych metod operacyjnych i ich wartości w porównaniu między sobą, w pojedynczych przypadkach niepomysłnych zdarzeń podczas i po operacji, z wszelką dokładnością rozbierać, pojedyncze technicysma wyjaśniać, i co jest do dalszego postępowania potrzebnem, namienić.

Także i przy tym egzaminie, wolno pojedynczym egzaminatorom zadawać pytania kandydatowi.

Egzamin względem sądowego przypadku, polega na piśmiennem kandydata wypracowaniu jakiego takowego przypadku, przez ciało nauczycieli wyznaczyć się mającego, do czego mu 6 godzin czasu dozwala się.

Przy tem jeden z profesorów nadzór prowadzić winien, a egzaminowi temu także i więcej kandydatów naraz poddać się mogą.

Oddane piśmienne wypracowanie, ma dyrekeya instytutu pojedynczym egzaminatorem, dla dania o niem opinii, doręczyć.

Egzaminatorami są:

Dyrektor instytutu, wszyscy pięciu profesorów instytutu i jeden przez ministerya spraw wewnętrznych i oświecenia wyznaczyć się mający praktyczny weterynarz.

Klasyfikacją każdego z tych trzech egzaminów, stanowiących razem przepisany egzamin ostateczny, pojedynczy egzaminatorowie wyrazić mają kałkułami: z u p e ł n i e dostatecznie — dostatecznie i niedostatecznie.

Kałkuł ustanowionym być ma przez głosowanie, za pomocą cedulek, podług większości głosów. Każdy wotant, cedułkę zdania podpisem swego nazwiska zaopatrzyć winien.

an die Direction dieses Institutes zu wenden, und dem Gesuche das Geburtszeugniss, sämtliche Studienzeugnisse aus den einzelnen Jahrgängen des dreijährigen Lehrcurses, welche durchgehends wenigstens die erhaltene erste Fortgangsklasse ausweisen müssen, etwaige Zeugnisse über sonstige erworbene Kenntnisse beizulegen und unter Einem die Prüfungs- und Patents-Taxen zu erlegen.

Der Instituts-Director bestimmt Tag und Stunde der Prüfung

Die Schlussprüfung zerfällt in drei Abtheilungen, nämlich :

- a) in die Prüfung über einen curativen Fall,
- b) in die operative Prüfung, und
- c) in die Prüfung über einen gerichtlichen Fall.

Die sub a) und b) angeführten Prüfungen sollen öffentlich und immer nur für je Einen Candidaten, nicht für mehrere Candidaten zugleich stattfinden.

Bei der ersten hat der Candidat den Krankheitszustand eines ihm vorgeführten kranken Thieres in diagnostischer, ätiologischer, prognostischer und therapeutischer Beziehung erschöpfend zu beurtheilen.

Hiebei können die Examinatoren durch einschlagende Fragen aus den von ihnen vertretenen Fächern sich über das Wissen des Candidaten genauere Kenntniss verschaffen.

Die operative Prüfung hat in einer am lebenden oder todtten Thiere öffentlich auszuführenden, vom Lehrkörper zu bestimmenden Operation zu bestehen.

Hiebei hat der Candidat Alles in Betreff des Begriffes der Operation, der Anzeigen zu derselben, der erschwerenden Umstände bei ihrer Ausführung, der Lagerung und Befestigung des Thieres, der Wahl der Instrumente, der verschiedenen Operationsmethoden und ihres vergleichungsweisen Werthes in den einzelnen Fällen der ungünstigen Ereignisse während und nach der Operation erschöpfend abzuhandeln, die einzelnen Technicismen zu erläutern und über die Nachbehandlung das Nöthige anzuführen.

Auch bei dieser Prüfung steht es den einzelnen Examinatoren frei, Fragen an den Candidaten zu stellen.

Die Prüfung über einen gerichtlichen Fall besteht in einer schriftlichen Ausarbeitung des Candidaten über einen derlei, ihm von dem Lehrkörper zu bestimmenden Fall, wozu jenem ein Zeitraum von 6 Stunden gönnt ist.

Hiebei hat einer der Professoren die Aufsicht zu führen und sollen sich dieser Prüfung auch mehrere Candidaten zugleich unterziehen können.

Das gelieferte schriftliche Elaborat ist von der Instituts-Direction den einzelnen Examinatoren zur Begutachtung zuzustellen.

Examinatoren sind :

Der Instituts-Director, sämtliche fünf Professoren des Institutes und ein von den Ministerien des Innern und des Unterrichts zu bestimmender praktischer Thierarzt.

Die Classification haben die einzelnen Examinatoren über jede dieser drei Prüfungen, welche zusammen die vorgeschriebene Schlussprüfung ausmachen, durch die Calcüls: vollkommen genügend — genügend und nicht genügend zu bestimmen.

Der Calcül ist durch Abstimmung mittelst Stimmzetteln, nach der Majorität der Stimmen festzusetzen. Jeder Votant hat seinen Stimmzettel mit seiner Namensunterschrift zu versehen.

Kalkuł ma się kandydatowi po każdym pojedynczym egzaminie, publicznie obwieścić.

Pojedyncze zdania, mają głosujący własnoręcznie, wypadający zaś z nich kalkuł każdego pojedynczego egzaminu, ma dyrektor do protokołu, ku temu prowadzić się mającego, wpisywać.

Kalkuł ostateczny wypada z przeważających kalkułów trzech pojedynczych egzaminów, z tą suppozycją, że każdy nieudatny egzamin, przy powtórzeniu został poprawionym.

Jeżeli kandydat zadość uczynił w każdym z trzech egzaminów, tedy otrzyma patent na weterynarza. Jeżeli zaś skutek w jednym lub w więcej z tych egzaminów nie był dostatecznym, ma każdy nieudatny egzamin powtórzyć; przeto, jeżeliby przy żadnym egzaminie pojedynczym zadość nie uczynił, ma się mu powtórzenie całego ostatecznego egzaminu zalecić.

Czas, w którym może być pojedynczy egzamin albo egzamin ostateczny powtórzonym, oznacza komisya egzaminacyjna.

Jeżeliby kandydata i przy drugim powtórzeniu, za nieuzdolnionego uznano, natenczas już patentu na weterynarza otrzymać nie może.

B. Patent weterynarza.

Patent weterynarza ma być na pergaminie wystawionym, stemplem 30 krajcarowym, podpisami wszystkich egzaminatorów i pieczęcią instytutu opatrzonym.

Patent takowy brzmi, jak następuje:

My dyrektor i egzaminatorowie, przy c. k. weterynarskim instytucie we Wiedniu, poświadczamy niniejszem publicznie, iż pan N... N..., rodem z po odbytych wedle przepisu studiach trzyletniego weterynarskiego kursu naukowego, poddał się przepisaniu przez Najjaśniejszego Pana, praktycznemu egzaminowi z weterynaryi i przytem takowe dał dowody swych umiejętności w tym zawodzie i swej zręczności i biegłości w operacjach na ciele zwierzęcym, iż zjednał sobie (zupełne) zadowolenie komisji egzaminacyjnej; przetoż My, w skutek udzielonego Nam przez Najjaśniejszego Pana pełnomocnictwa, uznajemy, oświadczamy i stwierdzamy, iż tenże N... N... (bardzo uzdolnionym) uzdolnionym weterynarzem jest. Tenże przeto ma prawo, w jakimkolwiek bądź miejscu monarchii austriackiej, jako weterynarz, podług upodobania osiąść, weterynaryą w całej jej objętości na zwierzętach domowych, jakiegokolwiek bądź rodzaju, wolno wykonywać, przy wszelkich urzędowych i sądowych sprawach, jako biegły w sztuce weterynaryi, od stron sądów i władz dawać się używać i potrzebne na to zaświadczenia i dokumenta wystawiać. W dowód czego wydaliśmy N... N... ten pieczęcią instytutu i Naszemi własnoręcznemi podpisami opatrzony patent.

Wiedeń

C. O taksach egzaminowych i patentowych.

Za ten ostateczny egzamin, ma kandydat opłacić dla wszystkich siedmiu egzaminatorów, takse 28 zł. mon. konw., która między nich równo ma być rozdzielona.

Kwota taksy za patent wynosi 5. złr. 15, kr. mon. konw.

Za pierwsze powtórzenie pojedynczych egzaminów, albo też całego ostatecznego egzaminu, nie ma się opłacać żadna nowa taksa.

Jeżeliby kandydatowi polecono pojedynczy albo cały egzamin ostateczny, po drugi raz powtórzyć, tedy powinien znowu takse należytą opłacić.

Der Calcül ist nach jeder Einzelprüfung dem Candidaten öffentlich bekannt zu geben.

Die Einzelstimmen sind von den Votanten eigenhändig, der hieraus sich ergebende Calcül einer jeden Einzelprüfung von dem Director in ein hierüber zu führendes Protokoll einzutragen.

Der Schlusscalcül ergibt sich aus den überwiegenden Calcüls der drei Einzelprüfungen, vorausgesetzt, dass jede misslungene bei der Wiederholung verbessert worden sei.

Hat der Candidat in jeder der drei Prüfungen genügt, so erhält er das Patent als Thierarzt. War der Erfolg in einer oder mehreren dieser Prüfungen ungenügend, so hat er jede der misslungenen Prüfungen zu wiederholen, daher er, wenn er in keiner der Einzelprüfungen genügt haben sollte, zur Wiederholung der ganzen Schlussprüfung zu verhalten ist.

Den Zeitraum, binnen welchem eine Einzelprüfung oder die Schlussprüfung wiederholt werden darf, bestimmt die Prüfungs-Commission.

Eine solche Wiederholung kann nur zweimal stattfinden. Wird der Candidat auch bei der zweiten Wiederholung als unbefähigt erkannt, so kann er das Patent als Thierarzt nicht mehr erhalten.

B. Patent eines Thierarztes.

Das Patent eines Thierarztes ist auf Pergament auszustellen, mit einem 30 kr. Stämpel, den Unterschriften sämtlicher Examinatoren und mit dem Institutssiegel zu versehen.

Das Patent lautet, wie folgt :

Wir Director und Examinatoren am k. k. Thierarznei-Institute zu Wien bezeugen hiemit öffentlich, dass Herr N . . . N . . . , gebürtig aus . . . , nach vorschriftmässig zurückgelegten Studien des dreijährigen thierärztlichen Lehrcurses, der Allerhöchst vorgeschriebenen praktischen Prüfung aus der Thierheilkunde sich unterzogen, und hiebei solche Beweise seiner Kenntnisse in diesem Fache und seiner Geschicklichkeit und Fertigkeit in den Operationen am Thierkörper gegeben habe, dass er die (volle) Zufriedenheit der Prüfungs-Commission sich erwarb, daher Wir vermöge der Uns Allerhöchst ertheilten Vollmacht ihn N . . . N . . . als einen (sehr befähigten) befähigten Thierarzt erkennen, erklären und bestätigen. Derselbe ist somit berechtigt, an jedem ihm beliebigen Orte der österreichischen Monarchie sich als Thierarzt niederzulassen, die Thierheilkunde in ihrem ganzen Umfange an Hausthieren jeder Gattung frei auszuüben, bei was immer für ämtlichen und gerichtlichen Verhandlungen als Kunstverständiger in Angelegenheiten der Thierheilkunde von Parteien, Gerichtsstellen und Behörden sich verwenden zu lassen und die darüber nöthigen Zeugnisse und Urkunden auszustellen. Zur Bestätigung dessen haben Wir dem N . . . N . . . dieses mit dem Institutssiegel und Unseren eigenhändigen Unterschriften versehen Patent ausfertigen lassen.

Wien am

C. Prüfungs- und Patents-Taxen.

Für diese Schlussprüfung ist von dem Candidaten für sämtliche sieben Examinatoren die Taxe von 28 fl. C. M. zu entrichten, welche unter sie gleichmässig zu vertheilen ist.

Der Taxebetrag für das Patent ist 5 fl. 15 kr. C. M.

Für die erste Wiederholung der Einzelprüfungen oder auch der ganzen Schlussprüfung ist keine neuere Taxe zu entrichten.

Sollte ein Candidat verhalten werden, eine Einzelprüfung oder die ganze Schlussprüfung ein zweites Mal zu wiederholen, so ist er zu einer neuerlichen Entrichtung der betreffenden Taxe verbunden.

